

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**СВІТОВА ЕКОНОМІКА
ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальностей**

**291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії",**

**292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

УДК 339.9(07.034)

C24

Укладачі: І. П. Отенко

Н. О. Пархоменко

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу.

Протокол № 5 від 12.12.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Світова економіка та міжнародні економічні відносини : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальностей 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. І. П. Отенко, Н. О. Пархоменко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 46 с.

Подано практичні завдання за основними темами навчальної дисципліни та методичні рекомендації до їхнього виконання з метою закріплення знань, формування вмінь і навичок студента. Методичні рекомендації складено для поглибленого вивчення лекційного матеріалу, надання допомоги студентам під час самостійної роботи.

Рекомендовано для студентів спеціальностей 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", 292 "Міжнародні економічні відносини".

УДК 339.9(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2018

Вступ

Навчальна дисципліна "Світова економіка та міжнародні економічні відносини" входить до складу нормативних для студентів спеціальностей "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" та "Міжнародні економічні відносини".

Поглиблення міжнародної господарської співпраці дозволяє використовувати світовий досвід для здійснення регіональних перетворень. Це зумовлює зростання ролі міжнародних економічних відносин і їхнього вивчення в контексті розвитку вітчизняної економіки.

Вивчення навчальної дисципліни "Світова економіка та міжнародні економічні відносини" спрямоване на засвоєння тенденцій розвитку міжнародних економічних відносин і розвитку світового господарства країн світу; формування практичних навичок щодо аналізу подій у сучасних міжнародних економічних відносинах. Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів загальних основ з аналізу закономірностей і особливостей розвитку міжнародних економічних відносин (МЕВ), отримання необхідних знань з питань діяльності провідних країн у зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД), особливостей міжнародних відносин.

Метою викладання навчальної дисципліни "Світова економіка та міжнародні економічні відносини" є формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань із проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин для фундаментальної та спеціальної освіти і для практичної діяльності за фахом; ознайомлення студентів з основними тенденціями та проблемами міжнародних економічних відносин, вироблення навичок аналізу закономірностей і особливостей розвитку світового ринку.

Завданням вивчення навчальної дисципліни "Світова економіка та міжнародні економічні відносини" є набути теоретичних знань з питань: сутності МЕВ, їхньої еволюції, факторів і рівня розвитку; засвоїти категоріальний апарат, що застосовується для аналізу процесів та явищ сучасного світового економічного розвитку; знати форми МЕВ, особливості розвитку інтеграційних процесів і діяльності міжнародних економічних

організацій; уміти творчо аналізувати стан та тенденції розвитку системи міжнародних економічних відносин, визначати проблеми й перспективи їхнього розвитку.

Метою практичних занять є систематизація, поглиблення та конкретизація знань, отриманих студентами на попередніх етапах навчання (лекціях, самостійних заняттях, консультаціях) і контроль за ступенем засвоєння матеріалу. У ході підготовки до занять слід вивчити конспект лекцій і ознайомитися з рекомендованою літературою.

Проведення практичних занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно передбачає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання.

Рекомендації до практичних занять

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади міжнародного співробітництва

Тема 1. Світове господарство та особливості його розвитку

Теоретичні питання

1. Предмет вивчення курсу "Світова економіка та міжнародні економічні відносини", його місце серед інших економічних дисциплін. Структура та логіка викладання.

2. Рівні розвитку МЄВ: функціональні; економічні; територіальні; за суб'єктами діяльності.

3. Особливості розвитку МЄВ на сучасному етапі.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Один з ключових факторів міжнародного бізнесу – аналіз проекту на початковому етапі, визначення зон адаптації продукту до нового ринку. Під час аналізу проекту менеджер звертає увагу на: необхідність цього продукту на ринку, наявність/відсутність ринкових аналогів, можливість адаптації продукту; реалізованість цього проекту в контексті транспортних витрат, можливості організувати виробництво, наявність кваліфікованих фахівців і управлінців. Ваша команда стажистів повинна проаналізувати можливості реалізації бізнес-проектів, запропонованих регіональними менеджерами компанії, а саме:

1. Продаж франшиз на відкриття фітнес-клубів на Близькому Сході.
2. Експорт велосипедів до країн Північної Африки.
3. Імпорт французького вина в Китай.
4. Відкриття мережі прокату спортивного спорядження.
5. Спільне підприємство з пошиття модного одягу з льону в Італії.
6. Організація екологічного туризму в Якутії.
7. Відкриття мережі ортопедичних салонів в Індії.

Завдання:

1. Розставте пропозиції з огляду на потенційні довгострокові життєздатності кожного.
2. Складіть список достоїнств і недоліків кожної пропозиції.
3. Поясніть, як ключові переваги можуть бути використані, а недоліки – подолані.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Виконуючи завдання, слід визначити основні цілі фахівця з міжнародних економічних відносин і спробувати спланувати кроки здійснення міжнародної діяльності на нових ринках. Також слід враховувати особливості ведення МEB на сучасному етапі розвитку в різних країнах.

Завдання 2

Кейс "Людський розвиток у країнах світу"

Ознайомтеся з "Доповіддю про стан людського розвитку" на офіційному сайті ООН. Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке "індекс розвитку людського потенціалу"? Як він розраховується?
2. Які країни є лідерами, а які – аутсайдерами за індексом розвитку людського потенціалу?
3. За якими параметрами цього показника Україна має кращі позиції, а за якими – гірші?
4. Чому ООН використовує саме цей показник для рейтингу, а не, наприклад, ВВП на душу населення?

Методичні рекомендації до виконання завдання 2

Індекс розвитку людського потенціалу, скоригований з урахування нерівності (розроблений ООН) віддзеркалює втрати в людському розвитку через нерівність у галузях охорони здоров'я, освіти та доходів. Виконуючи завдання, необхідно проаналізувати рейтинг країн у динаміці за кілька років і зробити висновки відповідно до кожного з наданих запитань.

Тема 2. Тенденції формування світового господарства

Теоретичні запитання

1. Світове господарство: сутність, елементи та суб'єкти, формування, фактори розвитку.
2. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу та їхня типологія.
3. Країни, що розвиваються: поняття, загальні риси та місце у світовій економіці.
4. Місце окремих угруповань країн у світовому господарстві і МEB.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Кейс "Австралію визнали однією з найщасливіших країн"

Організація економічного співробітництва та розвитку склала рейтинг найбільш щасливих націй серед 34 розвинутих держав. Цього року вже втретє Австралію визнали найщасливішою країною серед розвинутих держав світу.

Представники Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) зазначили, що Австралія знову виявилася лідером у більшості аспектів індексу Better Life. Австралія отримала першість завдяки потужній економіці, якісній медицині, освіті та задоволенню населення життям.

У п'ятірку країн із найщасливішим населенням також увійшли Швеція, Канада, Норвегія та Швейцарія. США посіли шосте місце, а Великобританія – десяте.

В огляді ОЕСР взяли участь 34 країни, які оцінювали за рівнем доходів населення, якістю охорони здоров'я, освітою, безпекою та забезпеченням житлом.

Більш ніж 73 % 23-мільйонного населення Австралії віком від 15 до 64 років мають роботу. Тривалість життя у країні сягає майже 82 років, хоча середнім показником для розвинутих країн є 80 років.

ОЕСР зазначила, що середній річний дохід родини становить \$28,844 тис., що перевищує середній показник усіх країн ОЕСР у \$23,047 тис. Окрім цього, за опитуваннями, 94 % австралійців відчують себе членами спільноти та заявили, що мають до кого звернутися за підтримкою у скрутні моменти.

Дайте відповіді на запитання:

1. Які показники дозволяють оцінити рівень розвитку країни?
2. До яких країн відноситься Австралія за основними критеріями класифікації?

Завдання 2

Кейс "Справедлива глобалізація"

Ознайомтеся з доповіддю Всесвітньої комісії по соціальним аспектам глобалізації "Справедлива глобалізація: створення можливостей для всіх" [15].

Які завдання слід вирішити, щоб глобалізація була ефективною для всіх країн?

Завдання 3

Кейс "Глобалізація як виклик національним економікам"

Ознайомтеся із статтею лауреата Нобелівської премії з економіки Лоуренса Клейна "Глобалізація: виклик національним економікам" [16].

Дайте відповіді на запитання:

1. Чому автор називає глобалізацію викликом?
2. Про які обмеження глобалізації попереджає Лоуренс Клейн?

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 3

Для вирішення ситуацій доцільно розглянути показники рівня економічного розвитку країни, що зумовлюють її місце в системі світогосподарських зв'язків. Індикатори залучення до міжнародної торгівлі: експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота. Індикатори залучення національної економіки до міжнародної інвестиційної діяльності: частка прямих іноземних інвестицій, залучених до країни, щодо ВВП; частка прямих іноземних інвестицій на душу населення в країні; коефіцієнт еміграції, коефіцієнт імміграції, коефіцієнт міграційного обороту. Індикатори залучення національної економіки до міжнародних кредитно-фінансових відносин: частка зовнішнього боргу в ВВП, частка зовнішнього боргу на душу населення; конвертованість національної валюти.

Вирішення кейсів доцільно здійснювати використовуючи мозковий штурм.

Тема 3. Особливості міжнародного поділу праці

Теоретичні питання

1. Сутність та фактори міжнародного поділу праці.
2. Види міжнародного поділу праці.
3. Форми і напрями розвитку міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва.
4. Основні тенденції міжнародного поділу праці.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Вибір і обсяги споживання продуктів харчування в різних країнах залежать від безлічі факторів. Одна з тенденцій останніх десятиліть – зростання інтересу до вегетаріанства в розвинених країнах і популярності м'ясоїдства – у країнах, що розвиваються, особливо азіатських.

З 1980 по 2015 рік попит на продукти тваринництва в США та Євросоюзі виріс менше ніж на 40 %, а в країнах, що розвиваються досяг 250 %. Показова ситуація в Китаї: за останні 20 років його населення збільшилася на 200 млн осіб. За цих умов попит на рис зріс на 11 %, на пшеницю – на 2 %, на свинину – на 129 %, а на м'ясо курки – на 481 %. Очевидно, що жителів Китаю не просто стало більше – підвищився їхній добробут і вони змінили свій раціон, споживаючи ті продукти, які раніше не могли собі дозволити.

Дайте відповідь на запитання:

1. Для яких компаній (сфера діяльності, країна походження тощо) наведена інформація може означати наявність можливостей розвитку міжнародної діяльності?

2. Яку ще інформацію їм слід зібрати та проаналізувати для оцінювання можливостей і загроз зовнішнього середовища, перш ніж вони зможуть зробити висновки про перспективність своїх проектів у цьому напрямі? Якими джерелами інформації їм слід скористатися?

3. Які потенційні перешкоди ведення бізнесу в цій сфері?

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Відповідаючи на запитання до завдання, враховуйте, що міжнародне виробництво базується як на традиційній спеціалізації різних країн і регіонів, так і на новому розподілі праці, яке втягує у свою орбіту ряд країн, що розвиваються та наділяє їх новими функціями. Міжнародний поділ праці становить систему досить стійких відтворювальних пропорцій і взаємозв'язків між країнами, що входять у світове господарство. Воно ґрунтується на міжнародній спеціалізації та кооперації виробництва. Хоча відносини між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, будуються за принципом асиметричної взаємозалежності, за досягнутого рівня міжнародного поділу праці практично не залишилося країн з ізольованою від зовнішнього світу економікою. Це створює реальні передумови для міжнародної інтеграції.

Завдання 2

Затрати праці (у годинах) на виробництво печива й цукерок в Україні та Польщі наведені у табл. 1.

Затрати праці на виробництво печива та цукерок, год

Країна	Печиво	Цукерки
Україна	1	4
Польща	2	3

Завдання:

1. Поясніть, у виробництві якого товару Україна має відносну перевагу і чому.
2. Розрахуйте альтернативну ціну цукерок, виражену через ціну печива, для України та для Польщі.
3. Розрахуйте, у якому інтервалі буде знаходитись ціна рівноваги на цукерки у випадку розвитку торгівлі між двома країнами.
4. Визначте, на якому з товарів буде спеціалізуватися кожна з країн і чому, якщо відносна ціна рівноваги на цукерки внаслідок торгівлі буде дорівнювати 4.
5. Підрахуйте вигравш Польщі від торгівлі, якщо вона буде спеціалізуватися на виробництві печива.

Завдання 3

Українська ферма продукує пшеницю та молоко, для чого максимально може використати 800 год праці та 1 000 га землі. Виробництво 1 т пшениці потребує 20 год праці та використання 10 га землі. Виробництво 1 т молока потребує 8 год праці та 10 га землі.

Дайте відповіді на запитання:

1. Які фактори виробництва відносно більш інтенсивно використовуються для виробництва пшениці? Які – для молока?
2. Чи може ферма виробити 50 т молока та 10 т пшениці одночасно?

Завдання 4

Магнітофони є відносно трудомістким товаром, вони вимагають для виробництва 30 год праці та 6 га землі й продаються за \$90 кожний.

Авокадо – товар, що потребує відносно більших витрат землі. На виробництво 1 т авокадо необхідно 1 год праці та 6 га землі. 1 т авокадо можна продати за 6 дол. США.

Дайте відповіді на запитання:

1. Якщо в США 100 млн працівників та 300 млн га землі, а в Мексиці – 60 млн працівників та 75 млн га землі, то в якому співвідношенні буде здійснюватись торгівля двома товарами між США та Мексикою?

2. Чому спеціалізація в реальній торгівлі може бути цілком відмінною від тієї, що впливає з теорії співвідношення факторів виробництва?

Завдання 5

Затрати праці (у годинах) на виробництво шинки і пива в Україні та Чехії наведені табл. 2.

Таблиця 2

Затрати праці на виробництво шинки та пива, год

Продукт	Україна	Чехія
Шинка (кг/год)	1	2
Пиво (л/год)	2	4

Завдання:

1. Поясніть, у виробництві якого товару Україна має абсолютну перевагу? У виробництві якого товару Чехія має абсолютну перевагу? Чому?

2. Підрахуйте вигоду від торгівлі України та Чехії, якщо вони обмінюють 15 кг шинки на 5 л пива.

3. Підрахуйте вигоду від торгівлі України та Чехії, якщо вони обмінюють 15 кг шинки на 11 л пива.

Методичні рекомендації до виконання завдань 2 – 5

Теорія абсолютних переваг Адама Сміта полягає у визначенні спеціалізації країн на підставі абсолютних переваг у виробництві певного товару. Абсолютні переваги (absolute advantage) можна характеризувати двояко: або більш дешевим виробництвом одиниці заданого товару в заданій країні порівняно з іншими країнами (порівнюються витрати часу

на одиницю товару); або більш високою продуктивністю створення заданого товару в цій країні порівняно з іншою країною (порівнюються показники обсягів виробництва в одиницю часу).

Теорія порівняльних переваг (comparative advantage) Давида Рікардо обґрунтовує вигоди зовнішньої торгівлі навіть у тому випадку, якщо країна не володіє абсолютною перевагою у виробництві жодного товару. Достатньо, щоб співвідношення між витратам виробництва цього товару та інших товарів у цій країні було нижчим, ніж аналогічне співвідношення в іншій країні. За цих умов вимірюють відносні ціни або відносні витрати, що показують, від виробництва якої кількості одного товару слід відмовитися, щоб зробити одиницю іншого товару.

Для визначення спеціалізації на основі теорії порівняльних переваг порівнюють виробництво двох товарів відносно один одного в одній та іншій країні.

Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин

Теоретичні питання

1. Поняття середовища МЄВ, його структура й особливості.
2. Природно-географічне середовище, його основні складники впливу на розвиток МЄВ.
3. Економічне середовище формування МЄВ. Стан ринкових відносини країн і особливості їхніх взаємовідносин.
4. Політико-правове середовище.
5. Соціально-культурне середовище та його значення в розвитку МЄВ.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

З'ясуйте до якого середовища розвитку міжнародних економічних відносин слід віднести такі визначення:

1. Способи впливу держави, за яких необхідний суспільству результат досягається шляхом прямого наказу компетентного органу, який підлягає виконанню суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності незалежно від того, вигідне це виконання йому економічно чи ні (заборона окремих видів експорту й імпорту; ліцензування та квотування зовнішньоекономічних операцій; застосування технічних, санітарних, фітосанітарних, ветеринарних, екологічних стандартів і вимог; встановлення державної монополії на експорт/імпорт окремих товарів тощо).

2. Розвиток вугільної промисловості України вважається гарантом її енергетичної й економічної незалежності, а тому потребує фінансової підтримки держави. Окремі твердження про недоцільність розвитку вугільної промисловості через низькі якісні характеристики вугілля, економічної невідповідності його використання, великих матеріальних і фінансових витрат є не досить обґрунтованими в контексті національної безпеки. Зважаючи на значні запаси вугілля, цей стратегічний ресурс може сприяти піднесенню рівня забезпечення енергетичної безпеки України.

3. Радикальні перетворення у трудовій сфері, зумовлені економічними змінами в країні, вимагають перегляду наявних підходів, урахування нових факторів, головними з яких є різноманітність форм власності, тиск ринку робочої сили, зміна норм праці та формування нової сукупності ціннісних орієнтацій.

4. Широке використання роботів знайшло своє застосування в машинобудуванні, виробництві електроніки та інших виробництвах з використанням різного роду конвеєрного виробництва. До таких компаній можна віднести гіганта машинобудування компанію "Тойота". У її виробництві застосовуються два типи роботів на виробництві та третій тип в організації виробництва автомобілів, танкерів і т. д. Використання цих технологій дозволило скоротити час на виробництво одиниці продукції, а також заощадити фінансові кошти.

5. Однією з причин кризового стану економіки України є розрив господарських зв'язків з державами близького і далекого зарубіжжя та між регіонами країни, що призвело до втрати вітчизняними товаровиробниками традиційних ринків і ускладнення виходу на нові ринки збуту продукції. Основу економічних зв'язків складає транспорт, який забезпечує обмін між регіонами та країнами і є одним із важливих факторів територіального поділу праці.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Вирішуючи завдання, пам'ятайте, що середовище має певну структуру. За характером воно поділяється на: умови та фактори прямої (безпосередньої) дії; умови й фактори непрямої (опосередкованої) дії.

Фактори безпосередньої дії характеризуються тим, що міжнародні економічні відносини без них не можуть функціонувати (міжнародні організації, торгові представництва, міжнародні правові норми). Фактори непрямої

дії характеризуються тим, що їхні зміни безпосередньо й одразу не впливають на розвиток міжнародних економічних відносин (розроблення нових родовищ корисних копалин, політичні непорозуміння, наукові відкриття, збільшення чи зменшення народжуваності тощо). За сферами впливу зовнішнє середовище міжнародної економіки поділяється на: природно-географічне; політико-правове; економічне; соціально-культурне.

Тема 5. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Теоретичні питання

1. Роль міжнародної торгівлі (МТ).
2. Регіональна структура (географічний розподіл) МТ.
3. Монополізація світової торгівлі. Кон'юнктура товарних ринків.
4. Види і форми МТ.
5. Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав.
6. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Україна купила в Угорщини кондитерські вироби, що виготовлено спільним україно-угорським підприємством. Які форми міжнародних економічних відносин використано за цією угодою?

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Форми МЕВ проявляються між суб'єктами світового господарства за такими фазами процесу відтворення:

1. МЕВ у сфері виробництва – це відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства безпосередньо у матеріальному виробництві.

Основні форми МЕВ: спільне будівництво господарських об'єктів; спільне підприємництво; міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва; прямі виробничі зв'язки.

2. МЕВ у сфері розподілу – це відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства з приводу розподілу матеріальних, трудових ресурсів і фінансових коштів.

Основні форми МЕВ: розвиток спільного підприємництва; міжнародний рух капіталу; міжнародна міграція робочої сили.

3. МЕВ у сфері обміну – це відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства з приводу купівлі-продажу товарів, капіталів, робочої сили та послуг. Проявляються в міжнародних торговельних відносинах.

4. МЕВ у сфері споживання – це відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства з приводу покриття їхніх потреб за рахунок взаємних поставок або продукції спільних господарських об'єктів.

Завдання 2

Зовнішня торгівля країни характеризувалась даними, наведеними в табл. 3 (млн дол. США).

Таблиця 3

Вихідні дані

Показник	Країни СНД	Інші країни	Разом
Експорт товарів	8 841	6 706	
Імпорт товарів	12 913	6 930	

Розрахуйте щодо кожної групи країн:

- а) торгове сальдо;
- б) торговий оборот;
- в) відносну частку країн СНД в експорті та імпорті;
- г) відносну частку інших країн в експорті та імпорті.

Методичні рекомендації до виконання завдання 2

Торговельне сальдо визначається як різниця вартісних обсягів експорту (Е) й імпорту (І) країни за певний період. Активне торговельне сальдо – це перевищення експорту товарів і послуг над імпортом. Воно свідчить про те, що зовнішньоторговельні відносини позитивні для країни. Пасивне торговельне сальдо – це перевищення обсягу імпорту над експортом країни. Зовнішньоторговельний обіг (ЗТО) – це сума вартісних обсягів експорту й імпорту країни за певний період.

Завдання 3

На основі даних, наведених у табл. 4, визначте ступінь залежності кожної країни від міжнародної торгівлі.

Таблиця 4

Вихідні дані

Країна	Обсяг експорту, дол. США	Обсяг імпорту, дол. США	ВВП, дол. США
Німеччина	1 037	910	2 764
США	1 112	1 920	12 470
Китай	411	792	1 790
Японія	969	577	4 848
Франція	490	533	2 068
Великобританія	449	601	2 218
Італія	410	436	1 694
Канада	388	357	1 023
Росія	302	137,5	2 225
Україна	35	42	359,6
<i>Світ загалом</i>	<i>12 062</i>	<i>12 380</i>	<i>43 920</i>

До якої групи залежності відноситься кожна з країн і чому?

Методичні рекомендації до виконання завдання 3

Ступінь залежності визначається за формулою:

$$D_{\text{зал}} = \frac{1}{2}(E + I) / \text{ВВП} \times 100 \%, \quad (1)$$

де E – експорт;

I – імпорт;

ВВП – валовий внутрішній продукт.

За цим показником усі країни можна розподілити на три групи: високий ступінь залежності (45 – 93 %), середній ступінь залежності (14 – 44 %) та низький ступінь залежності (2,7 – 13 %).

Завдання 4

Назва продукції – кольорові телевізори. Країна-виробник – Південна Корея.

Визначте продажну ціну на експортовану продукцію за наданими умовами (табл. 5).

Таблиця 5

Умови для розрахунку

№ п/п	Умови	Значення
1	Контрактна вартість товару	5000 дол. США
2	Курс НБУ на день сплати митних платежів	27,5 грн / дол. США
3	Митний збір за оформлення митної декларації	0,2 %
4	Сума фрахту	1000 дол. США
5	Страхування вантажу	800 дол. США
6	Ставки мита: а) преференційні; б) пільгові; в) повні	0 % 10 % 20 %
7	Акцизний збір на імпортовану продукцію	10 %
8	ПДВ на імпорт продукції	20 %
9	Питома вага витрат обігу до купівельної ціни	8 %
10	Умовна рентабельність	30 %
11	Умова постачання	CIF Сеул

Завдання 5

Підприємство, що займається оптовою реалізацією побутових радіаторів на ринку України отримало оферти від виробників з Китаю, Тайваню, Італії (табл. 6 і 7).

Таблиця 6

Вихідні дані

№ п/п	Потенційні постачальники	Ціна за одиницю товару (EXW)	Кількість одиниць	Базисні умови поставки
1	Фірма Китаю	1 200 юань	3 000 шт.	FOB Шанхай
2	Фірма Тайваню	150 дол. США	3 000 шт.	FAS Гонконг
3	Фірма Італії	140 євро	3 000 шт.	FCA Мілан

Ціна на аналогічні за якістю товари на ринку України становлять 4 400 грн.

Таблиця 7

Структура витрат в ціні

Витрати	Питома вага, %
1. Ціна товару на умовах поставки EXW	100
2. Перевірка якості	0,1
3. Упаковка і маркування	0,3
4. Навантаження на транспортний засіб	0,2
5. Доставка до основного перевізника	4,0
6. Експортне мито	3,0
7. Навантаження на основний транспорт	0,2
8. Страхування перевезення	1,5
9. Оплата основного транспорту	6,0
10. Розвантаження	0,2
11. Доставка до основного транспорту	2,0
12. Розвантаження на складі підприємства	0,2

Завдання:

1. Визначте фактурну вартість кожного з потенційних контрактів.
2. Розрахуйте митну вартість кожного з потенційних контрактів.
3. Відповідно до законодавства України розрахуйте основні платежі за розмитнення товарів.
4. Визначте суму коштів, які повинна перерахувати фірма на рахунок митниці.
5. Визначте загальну вартість оприбуткованого імпортного товару.
6. Визначте ціну реалізації імпортного товару, якщо торгова надбавка не перевищує 20 % загальної вартості.
7. Визначте оптимальну пропозицію серед запропонованих варіантів.

Завдання 6

Підприємство 1, що знаходиться у Кельні (Німеччина), імпортує товари загальною сумою €1 250 тис. до України. Договір купівлі-продажу укладений за умовами DDP (Київ). Покупець – підприємство 2 (Харків). Вартість транспортування партії товарів дорівнює €2,3 за кілометр шляху.

Відстань від Кельну до кордону України становить 1 200 км, від кордону до Києва – 680 км. Виплати на страхування товарів становлять €6 800. Вартість навантаження – €200, вивантаження – 600 грн. Європейським союзом встановлена сума митних зборів експорту товарів у розмірі 0,15 % від ціни товару.

Митні збори в Україні сплачуються за митне оформлення та перебування товарів під митним контролем. Під митним контролем товари перебували 2 дні. Ставка акцизного збору – 8 %. Курс євро на момент здійснення операції купівлі-продажу товарів становить 30,1 грн. Співвідношення € до \$ становить €1 = \$1,41.

Визначити: 1) фактурну та митну вартості товару; 2) величину акцизного збору; 3) величину ПДВ.

Завдання 7

Підприємство Laroshel, яке знаходиться у Франції (Париж) імпортує какао-боби у кількості 12 000 мішків за ціною \$20 за мішок, загальною вартістю \$240 000 до України. Договір укладений на умовах поставки СІР. Підприємство-покупець ДП "Укрпромінвест-кондитер", Україна (Київ). Вартість транспортування партії товарів складає \$15 000 (транспортування до кордону \$7 500 транспортування від кордону до місця призначення \$7 500), виплати на страхування становлять \$6 800, витрати на вивантаження становлять \$600, також на цей товар встановлено адвалерне мито у розмірі 0,15 % від ціни товару (акцизний збір відсутній оскільки какао-боби – це не підакцизний товар). Курс долара до гривні становить 28,1 грн.

Визначте фактурну вартість потенційного контракту. Розрахуйте митну вартість потенційного контракту. Відповідно до законодавства України розрахуйте основні платежі за розмитнення товару. Визначте суму коштів, які повинна перерахувати фірма на рахунок митниці. Визначте загальну вартість оприбуткованого імпортного товару. Розрахуйте ціну реалізації імпортного товару, якщо торгова надбавка не перевищує 20 % від загальної вартості. Визначте доцільність здійснення зовнішньоекономічної операції.

Методичні рекомендації до виконання завдань 4 – 7

Визначення ціни імпортної продукції здійснюється в такій послідовності:

1. Визначається митна вартість відповідно до базисних умов постачання.
2. Розраховується сума митного збору.

3. Визначається сума мита в залежності від виду ставок:

а) для адвалорної ставки:

$$П_1 = C_T \times C_1, \quad (2)$$

де $П_1$ – сума мита;

C_T – митна вартість;

C_1 – ставка мита в процентах;

б) для специфічної ставки:

$$П_2 = B_T \times C_2 \times K_e, \quad (3)$$

де $П_2$ – сума мита;

B_T – об'ємна характеристика товару в натуральному виразі;

K_e – курс валют, встановлений на дату ухвалення митної вартості;

в) для комбінованої ставки використовуються обидва способи.

4. Розраховується сума акцизного збору.

5. Розраховується сума податку на додану вартість.

6. Імпортна ціна становитиме суму всіх платежів.

Тема 6. Міжнародна торгівля послугами та особливості її регулювання

Теоретичні питання

1. Специфічні риси міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки.

2. Стан і перспективи міжнародної торгівлі ліцензіями та "ноу-хау".

3. Міжнародний лізинг, його види.

4. Міжнародні інжинірингові та консультаційні послуги.

5. Туристські послуги на світовому ринку.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Підготуйте есе за темою "Фактори та економічні умови, що визначають особливості участі України в міжнародній торгівлі послугами".

Завдання 2

Дослідіть, які послуги в Україні можна отримати online, наведіть приклади.

Завдання 3

Аналіз розкладу конкретних зобов'язань Польщі у сфері послуг.

Форма усіх розкладів у сфері послуг Світової організації торгівлі (СОТ) однакова з погляду заголовка та структури. Майже в усіх розкладах зобов'язання країни поділені на дві частини. Перша частина містить "Горизонтальні зобов'язання", що стосуються їхніх секторів послуг, розміщених у розклад (наприклад, обмеження на купівлю землі іноземцями). Друга частина містить "Специфічні зобов'язання", пов'язані з конкретними секторами чи видами послуг (наприклад, іноземці не можуть володіти компаніями, які надають телекомунікаційні послуги). Щоб виявити рівень доступу до ринку певного сектора послуг у будь-якій країні, треба проаналізувати горизонтальні та специфічні обмеження. Зобов'язання для кожного сектора визначають відповідно до чотирьох способів постачання послуг: 1) транскордонне постачання; 2) споживання за кордоном; 3) комерційна присутність; присутність фізичних осіб. Країна визначає, за допомогою яких способів вона надає доступ до кожної з послуг, зазначених у розкладі.

У будь-якому розкладі, позначення "немає", яке ставлять біля певного способу постачання, означає, що країна-член СОТ не вводить жодних обмежень щодо цього способу постачання, а також не лімітує доступ до ринку чи національний режим для іноземних послуг чи іноземних постачальників послуг.

Позначення "не зв'язані" означає, що за певним способом постачання у специфічних секторах послуг країна не бере на себе жодних зобов'язань, інакше кажучи, країна є вільною у встановленні заходів, які порушують принцип доступу до ринку чи національного режиму для іноземних послуг чи компаній.

Більшість розкладів країн-членів СОТ не містять горизонтальних обмежень, що стосуються першого та другого способів постачання послуг (транскордонне постачання і споживання за кордоном). Проте багато країн встановлюють горизонтальні обмеження на постачання послуг способом комерційної присутності (спосіб 3) і присутності фізичних осіб (спосіб 4). Це можна пояснити тим, що багато країн мають обмеження щодо іноземних інвестицій і переміщення іноземців, особливо в чутливих (політичне чи соціальне) галузях.

Проаналізувати розклад конкретних зобов'язань Польщі у сфері послуг і письмово надати коментар, який ілюструє, як згідно з цим розкладом інтерпретувати рівень доступу до ринку, що гарантує країна.

Методичні рекомендації до виконання завдання 3

1. Перевірити, чи є будь-які обмеження щодо режиму найбільшого сприяння в певному секторі.

2. Перевірити, чи внесено цей сектор у "позитивний список".

3. Якщо внесено, то треба перевірити чи є обмеження щодо доступу до ринку та національного режиму для кожного способу поставки.

4. Якщо є, то перевірити, чи є горизонтальні обмеження, які належать до цього сектору.

У розкладі цифрами позначено способи постачання послуг:

1) транскордонне постачання;

2) споживання за кордоном;

3) комерційна присутність;

4) присутність фізичних осіб.

Завдання 4

Скориставшись даними сайту державної служби статистики України [21], розрахуйте та надайте відповідні висновки (за останні три роки):

а) сальдо балансу послуг;

б) зовнішньоторговельний оборот послуг;

в) експортну квоту, імпорتنу квоту, зовнішньо торговельну квот;

г) темпи росту (експорту, імпорту, ЗТО) та приросту (експорту, імпорту, ЗТО) послуг;

д) проаналізуйте зміни, які відбулися у структурі та географічній структурі експорту та імпорту послуг України. Які фактори вплинули на ці зміни?

Визначте основні країни партнери України в експорті-імпорті послуг.

Методичні рекомендації до виконання завдання 4

Зовнішньоторговельний оборот (ЗТО) розраховується:

$$\text{ЗТО} = \text{E} + \text{I}, \quad (4)$$

де E – обсяг експорту;

I – обсяг імпорту.

Експорт на душу населення:

$$E_{\text{д.н.}} = E_{\text{з.р.}} / \text{кількість населення}, \quad (5)$$

де $E_{\text{д.н.}}$ – обсяг експорту на душу населення в звітному році;

$E_{\text{з.р.}}$ – обсяг експорту у звітному році.

Імпорт на душу населення:

$$I_{д.н.} = I_{з.р.} / \text{кількість населення}, \quad (6)$$

де $I_{д.н.}$ – обсяг імпорту на душу населення в звітному році;

$I_{з.р.}$ – обсяг імпорту в звітному році.

Зовнішньоторговельний обіг на душу населення:

$$ЗТО_{д.н.} = ЗТО_{з.р.} / \text{кількість населення},$$

де $ЗТО_{д.н.}$ – обсяг зовнішньоторговельного обороту на душу населення в звітному році.

Експортна квота:

$$K_e = (E_{з.р.} / \text{ВВП}) 100 \%, \quad (7)$$

де K_e – експортна квота;

$E_{з.р.}$ – обсяг експорту в звітному році;

ВВП – валовий внутрішній продукт.

Імпортна квота:

$$K_i = (I_{з.р.} / \text{ВВП}) 100 \%, \quad (8)$$

де K_i – імпортна квота;

$I_{з.р.}$ – обсяг імпорту в звітному році;

ВВП – валовий внутрішній продукт.

Зовнішньоторговельна квота:

$$K_z = (1/2 (E + I) / \text{ВВП}) 100 \%, \quad (9)$$

де ВВП – валовий внутрішній продукт.

Темпи росту експорту:

$$T_{р.е.} = E_{з.р.} / E_{б.р.} 100 \%, \quad (10)$$

де $T_{р.е.}$ – темпи росту експорту;

$E_{з.р.}$ – обсяг експорту в звітному році;

$E_{б.р.}$ – обсяг експорту в базисному році.

Темпи росту імпорту:

$$T_{p.i.} = I_{з.р.} / I_{б.р.} \cdot 100 \%, \quad (11)$$

де $T_{p.i.}$ – темпи росту імпорту;

$I_{з.р.}$ – обсяг імпорту в звітному році;

$I_{б.р.}$ – обсяг імпорту в базисному році.

Темпи росту зовнішньоторговельного обігу:

$$T_{p.зт.об.} = ЗТО_{з.р.} / ЗТО_{б.р.} \cdot 100 \%, \quad (12)$$

де $T_{p.зт.об.}$ – темпи росту зовнішньоторговельного обігу;

$ЗТО_{з.р.}$ – обсяг зовнішньоторговельного обігу за звітний рік;

$ЗТО_{б.р.}$ – обсяг зовнішньоторговельного обігу за базисний рік.

Темпи приросту експорту:

$$T_{пр.е.} = T_{р.е.з.р.} / T_{р.е.б.р.} \cdot 100\%, \quad (13)$$

де $T_{пр.е.}$ – темпи приросту експорту;

$T_{р.е.з.р.}$ – темпи росту експорту за звітний рік;

$T_{р.е.б.р.}$ – темпи росту експорту за базисний рік.

Темпи приросту імпорту:

$$T_{пр.і.} = T_{р.і.з.р.} / T_{р.і.б.р.} \cdot 100 \%, \quad (14)$$

де $T_{пр.і.}$ – темпи приросту імпорту;

$T_{р.і.з.р.}$ – темпи росту імпорту за звітний рік;

$T_{р.і.б.р.}$ – темпи росту за базисний рік.

Темпи приросту зовнішньоторговельного обігу:

$$T_{пр.зто} = T_{р.зто.з.р.} / T_{р.зто.б.р.} \cdot 100 \%, \quad (15)$$

де $T_{пр.зто}$ – темпи приросту зовнішньоторговельного обігу;

$T_{р.зто.з.р.}$ – темпи зовнішньоторговельного обігу за звітний рік;

$T_{р.зто.б.р.}$ – темпи зовнішньоторговельного обігу за базисний рік.

Розрахувавши показники міжнародної торгівлі послугами, можна буде зробити висновки щодо динаміки розвитку окремих видів послуг, сучасних тенденцій, структурних зрушень і факторів, що впливають на зміни у міжнародній торгівлі послугами, визначити місце та роль України на світовому ринку послуг.

Тема 7. Система методів регулювання міжнародної торгівлі відповідно до загальноприйнятих норм і правил

Теоретичні питання

1. Ціноутворення на світовому ринку.
2. Множинність цін на світовому ринку.
3. Рівні світових цін.
4. Інформаційна система світових цін товарних ринків.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Припустимо, український експортер уклав у серпні 2017 року угоду на поставку за кордон цукру на 75 тисяч доларів США. За час, який минув з моменту оплати, долар подорожчав з 27,5 гривень до 32,6 гривні за долар. Визначте, як це позначиться на економічному становищі експортера, якщо цукор він купує в Україні за твердими цінами?

Завдання 2

Канадські виробники продовольчих товарів зазнають збитків через імпорту продовольства. Який метод зовнішньоторговельної політики – імпортуний тариф, імпорту квоту, державне субсидування фермерських господарств – доцільно використати для обмеження імпорту. Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 3

Визначте, яку з трьох фірм-експортерів (X, Y або Z) можна звинуватити в демпінгу на її внутрішній ринок (табл. 8).

Таблиця 8

Вихідні дані

Показник	Фірма X	Фірма Y	Фірма Z
Середні витрати виробництва в розрахунку на одиницю продукції	10	10	10
Ціна товару на внутрішніх ринках фірм-експортерів	10	12	9
Експортна ціна товару	11	11	10,5
Ціна товару, який вироблено імпортозамінними фірмами в заданій країні	12	13	11

Завдання 4

Торгово-промислова палата розглядає методи просування українських товарів на закордонні ринки: розвиток рекламної діяльності шляхом збільшення її обсягу; розроблення типових зовнішньоторговельних контрактів; створення зарубіжних консультаційних пунктів торгово-промислової палати. Оцінити, який з наведених методів негативно вплине на баланс торгівлі послугами. Обґрунтуйте відповідь

Завдання 5

Уявіть, що ви власник американської фірми, яка виробляє комп'ютери в Таїланді, а потім експортує їх до США та інших країн. Складання комп'ютерів у Таїланді було організовано, аби скористатися перевагами відносно дешевої та кваліфікованої робочої сили. Під час вибору місця для складального виробництва, як варіанти, розглядалися також Малайзія та Гонконг. Уряд США вирішив запровадити 100-відсотковий штрафний тариф на імпорт комп'ютерів з Таїланду, щоб покарати цю країну за встановлення адміністративних торговельних бар'єрів, спрямованих на обмеження американського експорту в Таїланд. Як, на вашу думку, слід відреагувати фірмі?

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 5

Виконуючи завдання, слід враховувати, що тверді ціни – це такі ціни, які встановлюються після узгодження на переговорах і не змінюються протягом усього терміну поставки продукції за даним договором, угодою, контрактом. Демпінг – це продаж товару за кордоном за ціною, нижчою його "нормальної ціни", який завдає або загрожує завдати матеріальної шкоди промисловості, утвореної на території країни-імпортера, або який суттєво затримує утворення такої. Передумовою для демпінгу є відмінність в еластичності попиту за ціною на товар на внутрішньому та закордонному ринках (або на ринках різних країн). Якщо на внутрішньому ринку еластичність попиту за ціною менша, ніж на закордонному, то це означає, що споживачі всередині країни скорочують чи збільшують попит на товар у випадку зростання або зниження ціни у відносно меншому ступені, ніж споживачі за кордоном. Тому підвищення ціни на внутрішньому ринку та її зниження на закордонному призведе до того, що розширення збуту за кордоном буде більше, ніж його скорочення всередині країни.

Тема 8. Сутність і форми міжнародних корпорацій

Теоретичні питання

1. Міжнародний рух капіталу.
2. Особливості регулювання руху капіталу, вплив ТНК (транснаціональних корпорацій) на його переміщення.
3. Головні форми виробничого співробітництва.
4. Міжнародне виробниче кооперування.
5. ТНК – головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їхня суттєвість і еволюція, сучасна стратегія.
6. Спільні підприємства (СП). Передумови й особливості розвитку спільного підприємництва.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Розрахуйте індекс транснаціоналізації міжнародної діяльності компанії "Сіменс" і порівняйте його з аналогічним показником концерну "Індезіт" за такими показниками:

- обсяг закордонних активів – \$27,4 млрд;
- загальний обсяг активів – \$56,3 млрд;
- обсяг закордонних продажів – \$35,1 млрд;
- загальний обсяг продажів – \$60,8 млрд;
- чисельність зайнятих за кордоном – 170 тис. осіб;
- загальна чисельність зайнятих – 305 тис. осіб.

Індекс транснаціоналізації діяльності компанії концерну "Індезіт" – 61 %.

Завдання 2

ТНК виробляє 10 тис. електричних чайників у місяць і продає їх за ціною \$24 за штуку. Змінні витрати складають \$14 за чайник, постійні – \$600 тис, відповідно, повні виробничі витрати складають \$20 за чайник.

Велика торгова фірма пропонує контракт на 1 рік за ціною \$18 за чайник.

Для виготовлення додаткових 25 тис. чайників у місяць фірма повинна робити понаднормово, що потребує додаткових змінних витрат у \$2 за кожен чайник. Повна середня вартість кожного чайника за цих умов становитиме \$19,2.

Поясніть, чи варто фірмі складати контракт.

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 2

Для оцінювання залученості тієї чи іншої компанії у виробництво товарів і послуг за кордоном використовується індекс транснаціональності, який дозволяє зіставляти розміри господарської діяльності в рамках національних кордонів і за їхніми межами. Індекс транснаціональності заснований на зіставленні розмірів господарської діяльності компанії у себе на Батьківщині та за кордоном.

ЮНКТАД розраховує цей індекс як середнє арифметичне трьох величин: частки активів за кордоном у загальному обсязі активів компанії; частки продажів за кордоном у загальному обсязі продажів; частки персоналу, зайнятого на закордонних підприємствах, у загальній чисельності персоналу компанії.

Змістовий модуль 2

Рух факторів виробництва у світовій економіці.

Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація

Тема 9. Оцінювання стану міграційних потоків

Теоретичні питання

1. Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили і етапи розвитку.
2. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів.
3. Державне та міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП) та її роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав працівників.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Уявіть, що існує тільки дві країни. В одній із них погодинна оплата праці складає \$6, а в другій – \$2. Відкрилася можливість переміщення працівників з однієї країни до іншої. Визначте наслідки (виграші та здобутки), які з'являться у різних суб'єктів країн у результаті активної трудової міграції: для працівників, для підприємців, для держави.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Виграші та втрати подайте у вигляді табл. 9 і 10.

Таблиця 9

Наслідки трудової міграції для країни з погодинною оплатою \$6

Суб'єкт	Виграш	Втрати
Працівники		
Підприємці		
Держава		

Таблиця 10

Наслідки трудової міграції для країни з погодинною оплатою \$2

Суб'єкт	Виграш	Втрати
Працівники		
Підприємці		
Держава		

Завдання 2

Ринки праці у двох країнах (X та Y) характеризуються такими даними: функція попиту на працю в країні X – $D1 = 5000 - 20W$, а в країні Y – $D2 = 3500 - 5W$. Функція пропозиції праці в країні X – $S1 = 2000 + 10W$, а в країні Y – $S2 = 1500 + 5W$.

Запитання:

1. Який рівень рівноважної заробітної плати (доларів США на місяць) і рівень рівноважної зайнятості (тис. осіб) у кожній із країн?
2. Якими будуть напрями міграції та її величина, якщо в обох країнах зняті всі обмеження на переміщення робочої сили?
3. Як зміниться обсяг еміграції із цієї країни, якщо в результаті переміщення робочої сили в країні еміграції рівноважна часова ставка заробітної плати зросла на 10 доларів?
4. Яким буде новий рівень рівноважної заробітної плати в країні, що приймає мігрантів?

Методичні рекомендації до виконання завдання 2

Рівноважна ціна праці і рівноважний рівень зайнятості конкретного виду праці визначаються на перетині кривих пропозиції і попиту на працю.

Тема 10. Міжнародний трансфер технологій

Теоретичні питання

1. Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЕВ.
2. Міжнародний рух технологій і механізм їхньої передачі.
3. Міжнародні науково-технічні програми.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Ринкова вартість усіх активів міжнародного підприємства оцінюється в \$400 тис., а зобов'язань – \$300 тис. Фактичний прибуток до оподаткування – \$23 тис., ставка податку на прибуток – 30 %. Середньо галузева рентабельність власного капіталу – 15 %. Ставка капіталізації – 17 %. Оцінити вартість гудвілу.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Розрахувати вартість гудвілу (Γ) методом надлишкових прибутків:

$$\Gamma = \frac{\Pi - P_{\text{cp}} \times A}{K_{\text{к}}}, \quad (16)$$

де Π – скоректований (на нетипові доходи та витрати) фактичний чистий прибуток підприємства;

P_{cp} – середньоринкова дохідність на активи або власний капітал;

A – ринкова вартість активів (власного капіталу);

$K_{\text{к}}$ – коефіцієнт капіталізації.

Завдання 2

Оцінити вартість товарного знаку "Кола", власником якого є ПрАТ "Кола-Україна", якщо маркетингове дослідження показало, що за станом на дату оцінювання відпускна ціна (1 л) напою ПрАТ "Кола Україна" на 2,60 грн перевищує відпускну ціну напою одного з рядових конкурентів (ПрАТ "Оболонь"). Ставка ПДВ – 20 %, ставка податку на прибуток – 30 %. Фізичний обсяг продажів продукції ПрАТ "Кола Україна" під товарним

знаком "Кола" за рік, що передує даті оцінювання, склав 180 750 л. Коефіцієнт капіталізації – 30 %.

Методичні рекомендації до виконання завдання 2

Вартість товарного знаку визначається методом прямої капіталізації річного економічного ефекту від реалізації продукції з урахуванням цінової переваги:

$$B = D / K_k, \quad (17)$$

де D – економічний ефект від використання нематеріального активу за рік;
 K_k – коефіцієнт капіталізації.

$$D = \Delta C \times (1 - \text{ПДВ}) \times (1 - \text{ПП}) \times B,$$

де ΔC – перевага у відпускній ціні пакета;

ПДВ – ставка податку на додану вартість (коефіцієнт);

ПП – ставка податку на прибуток (коефіцієнт);

B – обсяг продажу в натуральному виразі.

Завдання 3

Міжнародне підприємство володіє ноу-хау виробництва фарби. Витрати на виробництво фарби без використання ноу-хау становлять 20,5 грн на 1 кг. Водночас 32 % собівартості становлять витрати праці. Обсяг продажів підприємства дорівнює 500 т фарби на рік. Ноу-хау дає можливість заощаджувати на кожному кілограмі фарби 9,3 грн за рахунок використання матеріалів і 12 % трудових витрат. За прогнозами, ця перевага зберігатиметься протягом 4 років. Необхідно оцінити вартість ноу-хау за ставки дисконту 13 %

Методичні рекомендації до виконання завдання 3

Вартість ноу-хау (B) розраховується методом дисконтування економічного ефекту за рахунок зниження собівартості.

$$B_a = \sum_{i=1}^n \frac{D_i}{(1+r)^i}, \quad (18)$$

де D_i – вигреш у собівартості, отриманий у цьому випадку як сума економії на матеріалах для виробництва фарби й економії на витратах праці за рік;

r – ставка дисконту в частках;

i – порядковий номер року.

Завдання 4

Міжнародне підприємство розглядає можливість придбання ліцензії на виготовлення нової продукції. Запланований обсяг виробництва та реалізації продукції за ліцензією становить у перший рік 10 тис. шт., другий рік – 15 тис. шт., третій рік – 20 тис. шт., четвертий рік – 25 тис. шт., п'ятий рік – 20 тис. шт. Ціна одиниці продукції по роках дії ліцензії становить 25 грн, 22 грн, 18 грн, 15 грн, 12 грн. Ставка роялті незмінна по роках і становить 15 % від обсягу реалізованої продукції. Ставка дисконту –16 %. Визначте можливу ціну ліцензії, яка буде базовою під час укладення реальної угоди.

Методичні рекомендації до виконання завдання 4

Вартість ліцензії дорівнює сумі дисконтованих сум відрахувань роялті. Необхідно врахувати, що перший рік під час розрахунку коефіцієнта приведення до поточної вартості вважається нульовим. Розрахунки оформити у вигляді табл. 11.

Таблиця 11

Розрахунки

Показники	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
1. Обсяг виробництва та реалізації, тис. шт.					
2. Ціна одиниці продукції, грн					
3. Виручка від реалізації продукції, тис. грн					
4. Сума відрахувань роялті, тис. грн					
5. Коефіцієнт приведення до поточної вартості					
6. Поточна вартість сум відрахувань роялті, тис. грн					

Тема 11. Режими встановлення валютних курсів

Теоретичні питання

1. Національні, міжнародні та світова валютні системи, їхня сутність і елементи.
2. Поняття валюти та її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види.

3. Основні валютні операції.
4. Сутність валютно-фінансових відносин і механізм міжнародних розрахунків.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Визначити середній крос-курс CAD/CHF, якщо USD/CHF = 1,3245, а USD/CAD = 1,8320.

Завдання 2

Визначити середній крос-курс GBP/CAD, якщо GBP/USD = 1,6540, USD/CAD = 1,8550.

Завдання 3

Визначити середній крос-курс GBP/EUR, якщо GBP/USD = 1,6800, а EUR/USD = 0,9250.

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 3

Крос-курс – співвідношення між двома валютами, що визначається на основі курсу цих валют щодо якоїсь третьої валюти. Найчастіше для цього використовують долар США.

Найбільш застосовуваними є 3 методи розрахунків крос-курсів для середніх курсів:

1. Для визначення середнього крос-курсу валют з прямим котируванням до долара США необхідно поділити доларовий курс валюти котирування в крос-курсі на доларовий курс бази котирування.

2. Для визначення середнього крос-курсу валют з прямим і зворотним котируванням до американського долара необхідно помножити доларовий курс валюти котирування в крос-курсі на доларовий курс бази котирування в крос-курсі.

3. Для визначення середнього крос-курсу валют зі зворотним котируванням до долара США необхідно поділити доларовий курс бази котирування в крос-курсі на доларовий курс валюти котирування в крос-курсі.

Завдання 4

Дві однакові за якостями пральні машинки – українська та італійська коштують відповідно 7 тис. грн та 400 євро. Номінальний обмінний курс 29,800 грн за 1 євро. Визначити реальний обмінний курс.

Завдання 5

Курс євро виріс з \$1,5 до \$1,6. Що відбувається з американським товаром, який коштував до цього \$45? До яких змін валютного курсу призведе зміна ціни цього товару за умови, що попит на американський товар в Європі еластичний за ціною (виріс з 100 до 120 одиниць за тиждень) та нееластичний за ціною (виріс з 100 до 105 одиниць за тиждень)?

Методичні рекомендації до виконання завдань 4 – 5

Залежність між номінальним та реальним валютним курсом визначається за формулою:

$$E_{\text{реал}} = E_{\text{ном}} \times (P_{\text{нац}} / (P_{\text{заруб}} \times E_{\text{ном}})), \quad (19)$$

де $E_{\text{ном}}$ – номінальний валютний курс,

$E_{\text{реал}}$ – реальний валютний курс,

$P_{\text{нац}}$ – рівень внутрішніх цін в національній валюті,

$P_{\text{заруб}}$ – рівень цін в зарубіжній країні, виражений в валюті цієї країни.

Завдання 6

Процентна ставка в Росії становить 40 % річних, а в Латвії – 10 %. Прогнозується, що за рік курс рубля відносно лата впаде з 10 руб./лат до 14 руб./лат. За інших рівних умов у якій з двох країн вигідніше інвестувати гроші?

Методичні рекомендації до виконання завдання 6

Очікуваний дохід від інвестицій становить:

$$\mu = r_d - r_f - \left(\frac{E_{t+1} - E_t}{E_t} \right), \quad (20)$$

де r_d – процентна ставка в середині країни;

r_f – процентна ставка за кордоном;

E_t – обмінний курс національної валюти в момент часу t ;

E_{t+1} – обмінний курс національної валюти в момент часу $t+1$.

Завдання 7

Якщо в Україні дохід за вкладом в доларах складає 3 % річних, а в гривнях – 6 %, і ця ситуація є стабільно, які дії, скоріш за все зробить власник

доларового вкладу у розмірі \$3 000, до чого призведе така поведінки значної кількості вкладників? Обмінний курс вважати 25 грн за \$1.

Завдання 8

Курс спот 1 долар = 104,15 японські єни. Процентні ставки в доларах 3,25 % річних, в єнах – 0,55 % річних. Визначити форвардний курс долара на три місяці. Один місяць умовно дорівнює 30 дні.

Методичні рекомендації до виконання завдань 7 – 8

Формула розрахунку форвардного потенціалу (Д):

$$D = (S \times (R_1 - R_2) \times n) / (360 \times 100 + R_2 \times n), \quad (21)$$

де S – курс спот;

R₁ – відсоток валюти котирування;

R₂ – відсоток бази котирування;

n – період часу.

Формула для визначення форвардного курсу:

$$\text{Курс форвард} = \text{курс спот} + D. \quad (22)$$

Завдання 9

Визначити дату валютування:

якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 19 березня;

якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 6 березня;

якщо спот-угода USD/UAH була укладена в п'ятницю 3 червня;

якщо спот-угода EUR/UAH була укладена в середу 15 грудня;

якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 29 грудня.

Методичні рекомендації до виконання завдання 9

Дата валютування – день, коли за укладеною угодою здійснюються платежі.

Правила валютування:

1) платежі здійснюються на другий робочий банківський день після укладання угоди без нарахування відсоткової ставки на суму валюти, що постачається;

- 2) угоди здійснюються на базі електронної торгівлі з підтвердженням електронними повідомленнями (авізо) протягом наступного робочого дня;
- 3) валюти котируються до четвертого знака після коми (базового пункту), за винятком японської єни, яка котирується до другого знака після коми;
- 4) 100 базові пункти утворюють "велику фігуру";
- 5) якщо дата валютування контракту припадає на вихідний або святковий день, то платежі здійснюються в перший робочий день після вихідних;
- 6) в Австралії платежі за угодою здійснюються переважно у перший робочий день після дня її укладання;
- 7) під час з'ясування дати валютування необхідно враховувати, що в країнах Середнього Сходу вихідними вважаються п'ятниця та неділя, а субота – робочий день.

Тема 12. Способи платежу та форми міжнародних розрахунків

Теоретичні питання

1. Сутність, способи та умови здійснення міжнародних розрахунків.
2. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їхнього усунення.
3. Недокументарні форми розрахунків: авансовий платіж; банківський переказ; оплата після відвантаження; платіж на відкритий рахунок; платежі за чеками; пластиковими картками та векселями.
4. Документарні форми розрахунків: міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву, міжнародні розрахунки за допомогою інкасо.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

В умовах нестабільних глобалізаційних умов розвитку світового господарства на підприємство, що здійснює зовнішньоекономічні операції, впливає велика кількість різноманітних факторів. Зовнішнє середовище є досить широким. Валютні фактори перетворюються на ризики, які необхідно враховувати під час здійсненні зовнішньоекономічних трансакцій.

Підприємство "Альфа" продає в Німеччину металевий лист, поставляючи його водним шляхом через порти України та Німеччини. Експорт здійснюється в межах поставки один раз на місяць. Які валютні фактори

впливають на діяльність підприємства-експортера та підприємства-імпортера. Яким чином умови існування світової валютної системи впливають на здійснення зовнішньоекономічної діяльності заданих контрагентів?

Завдання 2

Підприємство "Бета" здійснює активні зовнішньоекономічні операції. За їхню ефективність відповідає менеджер зовнішньоекономічної діяльності Олексенко Вадим Анатолійович. Для уточнення інформації щодо пролонгації зовнішньоекономічного контракту він відправляється у відрядження до підприємства країни-партнера – Нідерланди. Термін перебування за кордоном – 1 тиждень. Йому забронювали номер в готелі з першим сніданком, інші прийоми харчування коштом самого менеджера а столиці Нідерландів. Пересування забезпечує підприємство-партнер.

Який вид розрахунків має використовувати Олексенко В. А. (тревелчеки, векселі чи пластикові картки) у своєму відрядженні за кордон?

Завдання 3

Ваш клієнт обрав постачальника, який розпорядився оформити безвідкличний переказний підтверджений акредитив згідно з Уніфікованими правилами та звичаями для акредитивів.

Поясніть клієнтові вимоги постачальника. Чому фірма вимагає відкрити підтверджений акредитив?

Якщо фірма вимагає переказати акредитив, чи може вона бути посередником із третьою фірмою?

На якому обов'язковому документі ви порадите наполягати вашому клієнтові?

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 3

Сьогодні діє Ямайська валютна система, яка визначає, що система формування валютних курсів у світі є уніфікованою і передбачає їхнє визначення залежно від показників попиту та пропозиції на валюту. Якщо в Україні попит на іноземну валюту підвищується, то курс національної валюти знижується, а іноземної – підвищується.

Постачальник може страхувати себе від ризиків несплати за поставлену продукцію і вимагати підтвердити акредитив з боку третього банку та, крім того, постачальник наполягає на безвідкличному акредитиві, який можна відкликати лише за згодою всіх сторін зовнішньоекономічної угоди.

Тема 13. Оцінювання впливу прямих іноземних інвестицій на економіку країн їхніх донорів і реципієнтів

Теоретичні питання

1. Міжнародний рух капіталу як форма МЕВ.
2. Сутність та особливості розвитку євроринку.
3. Міжнародні фінансові центри, передумови їхнього функціонування.
4. Проблема заборгованості та значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Література: основна [1; 4 – 10], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Які з наведених прикладів інвестицій вважаються прямими, а які портфельними:

А. Український банк купив акції американської компанії на \$25 млн. Загальна сума випуску акцій становить \$600 млн.

Б. Польський банк купив будинок у Львові, в якому відкрив свою філію в Україні.

В. Харківський тракторний завод збільшив свою частку в статутному капіталі СП, яке зареєстроване в Білорусі, з 51 до 75 %.

Г. Українська фірма за дорученням клієнта з Великобританії купила 9 % поточного випуску акцій "Укртрансавто".

Д. Фірма "МакДональдс" відкрила ще один ресторан у Києві.

Е. Українсько-американський інвестиційний фонд розмістив \$100 млн в українських державних короткострокових зобов'язаннях та облігаціях державної позики?

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Портфельні інвестиції не дають права контролю та права голосу; прямі – дають право контролю.

Завдання 2

"Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості країн для іноземного інвестора". Фірма А, штаб-квартира якої знаходиться у Великобританії, планує відкрити свою філію в якійсь із трьох країн: Німеччині, Чехії або Сербії. Філія має здійснювати торгівлю устаткуванням з Великобританії.

Керівники головної компанії зібрали дані щодо основних факторів бізнес-середовища в цих країнах. Зробіть їхнє оцінювання та виберіть країну найбільш привабливу для відкриття філії ТНК.

Методичні рекомендації до виконання завдання 2

Проаналізуйте переваги кожної країни за факторами бізнес-середовища, що розглядаються керівниками головної компанії.

Дайте письмове обґрунтування переваг кожної країни і оцініть їх за десятибальною шкалою: суттєві (10 балів), помірні (8 балів), незначні (5 балів), слабкі (2 бали), відсутні (0 балів).

Результати аналізу занесіть до табл. 12.

Підсумуйте бали кожної країни за дев'ятьма факторами А-3.

Виберіть країну найбільш привабливу для відкриття філії ТНК відповідно до її місця в рейтингу.

Таблиця 12

Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості країн для іноземного інвестора

Фактори	Німеччина	Чехія	Сербія
1. Валютна стабільність			
2. Умови отримання кредиту			
3. Рівень конкуренції на внутрішньому ринку			
4. Рівень митного захисту внутрішнього ринку			
5. Середня заробітна плата			
6. Дохідність іноземного інвестування			
7. Вартість оренди офісного приміщення			
8. Рівень розвитку банківського сектора			
9. Політична стабільність			
Усього			

Дані щодо основних факторів бізнес-середовища в Німеччині, Чехії та Сербії:

1. Курси національних валют змінюються так: найстабільніша відносно фунта стерлінгів (GBP) євро (1.45 EUR за 1 GBP), чеська крона схильна до інфляції близько 10 % на рік, а сербський динар стосовно фунтів стерлінгів від 20 до 30 % на рік.

2. Для одержання кредиту в Німеччині під 15 % річних потрібно зареєструватися в ЄС, у Чехії розмір кредиту для малих фірм обмежений 30 000 фунтів стерлінгів за ставки 16 %, в Сербії для одержання кредиту потрібно створити спільне підприємство за участю національного капіталу розміром 51 %.

3. У Німеччині продається устаткування, аналогічне запропонованому з Великобританії. Прогноз обсягу збуту на наступний рік – 500 млн євро (у поточному році було 490 млн євро). Є 300 конкурентів. У Чехії можна продати устаткування на 9 млн фунтів стерлінгів, тому що є 140 конкурентів із часткою ринку 200 млн фунтів стерлінгів у Сербії сумарний обсяг ринку £300 млн. Його забезпечують 50 конкурентів, задовольняючи 95 % усіх потреб."

4. Найнижчі ввізні мита в Німеччині, найвищі у Чехії.

5. У Сербії середня заробітна плата становить 300 фунтів стерлінгів у Німеччині – 1 500 фунтів стерлінгів, Чехії – 500 фунтів стерлінгів.

6. Дохідність іноземного інвестування в Чехії становить 22 – 24 % річних, в Сербії – 20 %, у Німеччині – 18 %.

7. Вартість оренди 1 м² офісного приміщення найвища в Німеччині, у Чехії – вдвічі нижча, у Сербії – у 2,5 раза нижча.

8. У Німеччині є відділення англійського банку, який обслуговує фірму А, у Чехії в нього є банк-кореспондент, у Сербії банки не надають послуг з документарних операцій і не є членами системи швидкісного обміну інформацією щодо міжбанківських розрахунків (SWIFT).

9. Ризик державного перевороту в Німеччині та Чехії близький до нуля, а в Сербії досить високий.

Тема 14 – 15. Форми економічної інтеграції

Теоретичні питання

1. Світові інтеграційні процеси і Україна.
2. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку Західноєвропейської економічної інтеграції.
3. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ).
4. Північноамериканська економічна інтеграція.
5. Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки.
6. Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці.
7. Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії.

Література: основна [2; 3; 8], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Порівняльна характеристика нових-членів ЄС до повноцінної участі в Європейському валютному союзі.

Провести порівняльну характеристику нових членів ЄС (12 країн) щодо ступеню досягнення ними критеріїв конвергенції валютного союзу.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

Значення макроекономічних показників (критеріїв конвергенції) за кожною з 12 країн звести в табл. 13.

Таблиця 13

Порівняльна характеристика ступеню готовності нових-членів ЄС до повноцінної участі в інтеграції

№ п/п	Назва країни	Критерії зближення (конвергенції)				
		Рівень інфляції	Частка зовнішнього боргу від ВВП	Дефіцит державного бюджету	Довгострокова номінальна відсоткова ставка	Границі коливань валютного курсу
1	Польща					
2	Чехія					
3	Словаччина					
4	Угорщина					
5	Словенія					
6	Латвія					
7	Литва					
8	Естонія					
9	Кіпр					
10	Мальта					
11	Румунія					
12	Болгарія					

Джерело: Statistical Office of the European Communities (Eurostat).

Проаналізувати отримані результати і дати характеристику щодо нових-членів ЄС.

За результатами порівняльного аналізу скласти звіт.

Для отримання інформації щодо макроекономічних показників за кожній з країн скористайтеся послугами статистичного офісу ЄС [22].

Тема 16. Міжнародне співробітництво у вирішенні глобальних проблем сучасності

Теоретичні запитання

1. Глобальні й регіональні проблеми сучасності та загальні проблеми МЄВ.
2. Соціально-економічні та політичні особливості розвитку МЄВ.
3. Лібералізація зовнішньої торгівлі – загальна проблема сучасних МЄВ.
4. Розвиток транснаціонального бізнесу та необхідність контролю за діяльністю ТНК.

Література: основна [2; 3; 8], додаткова [12 – 18].

Завдання 1

Проведіть дослідження щодо переваг та недоліків економіки України – члена СОТ і вплив на стан окремих галузей та економічну безпеку держави в цілому.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1

1. Для вивчення сутності проблеми ознайомтесь із умовами вступу України до СОТ, що публікуються на офіційному сайті Світової організації торгівлі: зобов'язання України щодо зниження та зв'язування тарифних ставок; внутрішня підтримка і доступ на ринок сільського господарства; доступ до ринку послуг України; зобов'язання стосовно дотримання положень угод СОТ.
2. Ознайомтесь із станом провідних галузей економіки України (з'ясуйте обсяги виробництва, споживання, експорту й імпорту продукції відповідної галузі): АПК; харчова промисловість; машинобудування; металургійна галузь; хімічна промисловість.
3. Проаналізуйте, як зобов'язання, ухвалені Україною при вступі до СОТ вплинуть на розвиток відповідної галузі.
4. Викладіть свій аналіз у формі звіту, розглядаючи переваги та недоліки, як для вітчизняних товаровиробників, так і споживачів.
5. Зробіть висновки та запропонуйте ваші рекомендації.

Рекомендована література

Основна

1. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения / Е. Ф. Авдокушин. – Москва : Юристъ, 1999. – 368 с.
2. Багрова І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / І. В. Багрова ; за ред. І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власик. – Київ : ЦНЛ, 2004. – 384 с.
3. Герчикова И. Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности / И. Н. Герчикова. – Москва : Консалтбанк, 2009. – 624 с.
4. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини : підручник / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. – Київ : Кондор, 2005. – 266 с.
5. Дахно І. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. / І. І. Дахно. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ : МАУП, 2006. – 248 с.
6. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. Я. Панкова, Н. Б. Даниленко. – 6-те вид., стер. – Київ : Знання, 2006. – 406 с.
7. Міжнародна економіка: підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін. ; за ред. А. П. Румянцева. – Київ : Знання-Пресс, 2003. – 447 с.
8. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, З. Кутайн та ін. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 440 с.
9. Мочерний С. В. Світове господарство в умовах глобалізації : монографія / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, С. В. Фомішин. – Київ : Ніка-Центр, 2006. – 200 с.
10. Світовий бізнес : навч. посіб. / за ред. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2004. – 498 с.
11. Шпак В. Міжнародна торгівля : практикум / В. Шпак, А. Кондорі-Ромео. – Київ : МАУП, 2007. – 384 с.

Додаткова

12. Багиев Г. Л. Международный маркетинг / Г. Л. Багиев, Н. К. Моисеева, С. В. Никифорова. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 512 с.

13. Голуб Н. В. Україна та міжнародні організації / Н. В. Голуб, П. А. Клімкін. – Київ : Кондор, 2003. – 212 с.

14. Одягайло Б. М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Б. М. Одягайло. – Київ : Знання, 2005. – 397 с.

Інформаційні ресурси

15. Всесвітня комісія із соціальних аспектів глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/docs/reportr.pdf>.

16. Клейн Л. Глобалізація: виклик національним економікам [Електронний ресурс] / Л. Клейн. – Режим доступу : <http://www.r-reforms.ru/indexpub204.htm>.

17. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

18. Офіційний сайт Євросоюзу. – Режим доступу: <http://europa.eu>.

19. Офіційний сайт Міністерства Закордонних справ України. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua>.

20. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу : <http://www.un.org/ru/index.html>.

21. Сайт Державної служби статистики України – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

22. Статистичний офіс ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.

Зміст

Вступ.....	3
Рекомендації до практичних занять.....	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародного співробітництва	5
Змістовий модуль 2. Рух факторів виробництва у світовій економіці. Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація	28
Рекомендована література.....	43
Основна	43
Додаткова	43
Інформаційні ресурси	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальностей
291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії",
292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Отенко** Ірина Павлівна
Пархоменко Наталія Олександрівна

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *А. С. Ширініна*

План 2018 р. Поз. № 280 ЕВ. Обсяг 46 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*